Poșta secției «Drept și morală»

SĂ PUNEM LEGEA ÎN CAPUL MESEI

Cetățenii republicii noastre manifestă un interes crescînd față de legi. Pînă odinioară legile se elaborau și se adoptau de către organul suprem al puterii de stat fără concursul poporului. Proiectele de legi se discutau doar de un cerc îngust de specialiști și nu reflectau opiniile, pozițiile maselor. O adevărată revoluție în această practică a constituit procesul pregătirii și adoptării Legii cu privire la funcționarea limbilor în republică, revenirea maternei la grafia latină. Sute de mii de oameni de bună credință, s-au pronunțat în aceste probleme, înaintînd numeroase propuneri valoroase, care au fost puse la baza noii legi. Astfel s-a trezit interesul poporului de a-și da concursul la creația de legiferare. Antrenarea maselor la acest proces capătă o amploare tot mai mare.

In scrisorile trimise la redacție cititorii meditează despre rolul legii în societate, își expun părerile în vederea noțiunii «stat bazat pe drept», cer organelor de resort să se conducă cu strictețe de lege, să îndeplinească necondiționat dispozițiile legii. Deocamdată anumite categorii de cetățeni își permit să ignoreze fățiș legile noului parlament, fapt care trezește multă indignare în rîndul majorității populației.

«Noi construim o societate bazată pe drept, scrie dl. **Ion A. Boldișor,** pensionar din s. Tudora, raionul Ștefan-Vodă. Deci legea trebuie să șadă în capul mesei. Toți, de la opinca pînă la vlădică, sînt datori să o respecte. Înțeleg, legea e voința poporului, exprimată în scris prin hotărîrea Sovietului Suprem al R.S.S. Moldova. Și numai parlamentarii au dreptul să vorbească în numele lui, al poporului. Sovietul Suprem a adoptat și în viitor va adopta un pachet întreg de legi. Încet, dar cu legile ne mișcăm înainte. E bine, dar cine trebuie să le îndeplinească? După mine, deputații de toate rangurile, conducerea tuturor Sovietelor urmează să meargă în mase, în colectivele de muncă și să tălmăcească legile. Altfel, cum pot oamenii să trăiască și să muncească după lege, dacă ei nu o cunosc? Da, este radio, televiziune, presă. Însă sînt necesare și convorbiri, ele să fie de la inimă, pline de suflet. Acuma trebuie să fiarbă munca deputaților. Într-un stat bazat pe drept trebuie să avem și un popor care să cunoască ca tabla înmulțirii acest drept».

Autorul scrisorii are perfectă dreptate. Mai ales cînd vorbește despre misiunea deputaților de culturalizare. Un exemplu demn de urmat în această ordine de idei l-au dat grupele de deputați ai poporului ai R.S.S. Moldova care au vizitat zilele trecute un șir de raioane din sudul republicii și cele nistrene. Studiind situația social-politică și economică la fața locului, ei lămureau și legile adoptate în ultimul timp de parlament. Se dovedi că o bună parte din populație nu cunoaște aceste legi. Juriștii de pe teren au dat uitării una din obligațiile propagarea și tălmăcirea dreptului.

Avem în poșta redacției multe plîngeri. Iată una din ele. Citățm pe scurt. «Mă adresez redacției cu ultima nădejde, — ne scrie dl. **Dumitru V. Cumpănă** din s. Dereneu, raionul Călărași. — Legea e scrisă pentru toți, dar în realitate e cam altceva. Mult timp stăpînitor al legii era... partidul. În anul 1986 eu, fost lucrător de miliție, am descoperit unele crime săvîrșite de d-na Velicanova, fost director al gospodăriei din Dereneu. Ea avea legături strînse cu mafia și... am fost arestat. Căci însuși V. I. Smirnov, secretarul doi al C.C. al P.C.M., m-a ponegrit într-un articol, publicat în presă. Aceasta a fost destul ca să fiu lipsit de libertate și judecat. Am stat la închisoare fără nici o vină un an și opt luni.

La 22 iunie 1990 m-am adresat la judecătoria populară din Călărași cu cererea de a-i trage la răspundere penală pe Smirnov și Velicanova în conformitate cu articolul 117 al codului respectiv. Judecătoria n-a reacționat la demersul meu. Putem oare afirma în asemenea caz că legea e scrisă pentru toți? Vă rog să interveniți».

Din nou apare la orizont numele lui V. I. Smirnov. Afară de postul care îl ocupa în conducerea partidului, el își asumase și misiunea de procuror al poporului moldovenesc, mai bine zis — de călău. A fost un veritabil stalinist, ceea ce n-a dovedit să facă Bodiul, ducea el la capăt. Credem că Judecătoria Supremă a R.S.S. Moldova, unde s-a adresat recent cetățeanul Dumitru V. Cumpănă, va elucida definitiv circumstanțele cazului respectiv.

În limba rusă este un cuvînt interesant: samodur. E vorba de un om cu apucături de despot (tiran). «Avem în unele localități niște conducători taman de această teapă. Ei nu se socot cu legea, își bat joc de oamenii care îndrăznesc să le iasă din voie, din cuvînt. Dăunăzi a sosit la redacție cu o plîngere dl Vasile T. Sorbală, pictor în sovhozul «Moldova Socialistă», raionul Dondușeni. El scrie că a fost pe nedrept concediat din lucru. S-a adresat la administrație să i se prezinte copia hotărîrii cîrmuirii colhozului pentru a apela la judecătoria populară, dar i s-a refuzat. Și nu-și poate apăra drepturile de cetățean. «Am doi copii, soția se află în concediul de maternitate, cu ce să-mi hrănesc familia? — se indignează omul. — De ce pînă îi vine cheful bogatului îi iese sufletul săracului? Dacă nu-mi face dreptate nici ziarul «Moldova Suverană», întru în păcat și fac eu judecata pe loc».

Nu faceți «judecată pe loc», Domnule Vasile Sorbală. În raion este procuror, care are toate împuternicirile de a-i pune la punct pe demnitarii satului. Adresați-vă procurorului, el e obligat să vă apere drepturile. Nu trebuie să vă sufere familia din cauza unor birocrați.

În genere, cînd sînt încălcate unele drepturi, omul urmează să se adreseze la consultația juridică sau la procuror, iar dacă este necesitate — la judecătoria populară. Noi însă sîntem deprinși s-o luăm drept la primul secretar. Într-un stat bazat pe drept nu partidele și ziarele fac dreptate, ci justiția. «Am obosit îmblînd pe la raion, am fost la miliție, la Soviet, însă funcționarii nici nu aud vorbele mele, se plînge cetățeanul **Vichentie I. Colesnic,** locuitor al satului Alexeevca, raionul Florești. — În anul 1949 părinții mei au fost deportați, ni s-au luat toate: și casa, și gospodăria. Sovietul sătesc a vîndut casa lui S. I. Nicolaev. Legea ne-a reabilitat, dar casa nu ni se întoarce. Ce să fac? Vă rog foarte mult, ajutați-mă». Cu regret, reclamantul, după cum vedem din răvaș, la procuror nu s-a adresat. De aceea o facem noi din numele dumnealui: rugăm procuratura din Florești să-i ajute acestui om de 72 ani.

Ce mai avem în poștă? Sînt semnale despre încălcări în repartizarea locuințelor. Iată una din ele. Cetățeanul Grișin, ca veteran, a «căpătat» în capitală un apartament cu trei camere (str. Hîncești, 34/2) cu un an în urmă, dar încă n-a trecut cu traiul acolo, iar locuința veche cu trei camere i-a dăruit-o fiicei și soțului ei care a venit la Chișinău acum cîțiva ani. Oare aceasta-i dreptate, se întreabă cititorul. Din păcate, problema repartizării și evidenței locuințelor e foarte neglijată de autorități. Sînt familii care au cîte două apartamente: la Chișinău și în alte orașe ale Rusiei. Iar mii și mii de familii tinere locuiesc cîte zece și mai mulți ani în cămine.

Zilele acestea am primit prin poștă un document curios. E vorba de planul cheltuielilor fondului dezvoltării sociale pe anul 1990 la asociația de producție «Mezon». Printre altele, se proiectează să se acorde o subvenție de 78 mii de ruble pentru întreținerea... detașamentului de susținere a miliției. Interesant, cu ce se ocupă în realitate acest detașament și ce se procură concret cu acele 78 de mii. Nu cred să aibă nevoie miliția națională de susținerea «Mezonului».

Ion SOFRONIE.